

מערך בחירת העגלים וגידולם בחברת שיאון כחלק מתכנית הטיפוח הארצית

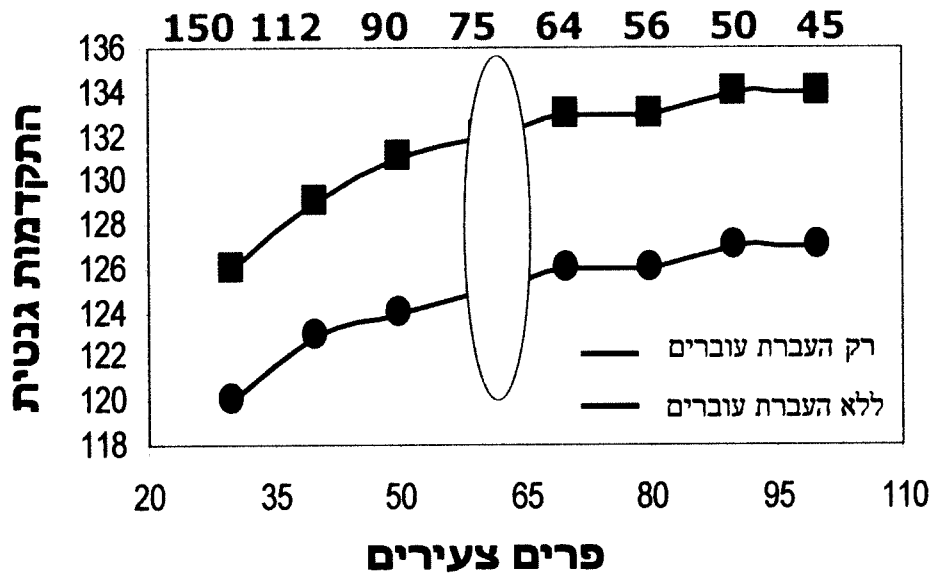
יואל זרון, 'שיאון'

לרכישה של 60 עגלים צעירים בשנה הנכנסים לפריית בגיל שנה. עבודתם של י. ולד וא. עזרא הראתה ש-60 עגלים בשנה מהווים את התכנית האופטימלית להתקדמות בחמ"מ וזאת על ידי בחינה של 80-100 בנות לפר.

חברת 'שיאון' מכילה היום ארבעה אתרים עיקריים אשר כוללים סה"כ 230 פרים בגילים השונים. מספר זה של פרים הוא תולדה של תכנית טיפוח ארצית שנבחנה בסימולציות שונות והראתה על התקדמות גנטית בחמ"מ של 120 ק"ג לשנה. בפועל, התכנית מכוונת

התקדמות גנטית לשנה

בנות לפר

הישראלית. גם העתודות מושפעות ממבחן זה וקיימת תנועת פרות הנכנסות או יוצאות מאוכלוסיית העתודות. כיום מגדירים אוכלוסייה של 1,000 פרות הגבוהות ביותר בחמ"מ טיפוח והן מהוות את "המעגל הרחב" של העתודות שבתוכן אוכלוסייה של כ-300 פרות הגבוהות ביותר ואשר להן מתוכננות בצורה מכוונת הזרעות של פרי העלית באותו הזמן (חלקם

בתקציר אנסה לפרט את תהליך התכנון, הרכישה, הגידול ומעריך ההקפצה ואיסוף הזרמה הנעשה בשטח תוך כדי בחינת השלבים השונים.

עתודות ו"פר מומלץ"

פעמיים בשנה מודץ מבחן לפרים אשר משפיע על כל מערך הפרים והפרות בעדר

על השידוך המתוכנן לעונת ההזרעות של אותה עתודה (מודבק על כרטיס הפרה) ואילו המזריעים מקבלים את הזרמה (כשתי מנות לפרה) ואת רשימת העתודות הכוללות את שידוך "הפר מומלץ" באזור שלהם. קיים תכנון למעבר מערך העתודות למסופון המזריע כך שבזמן ההזרעה המתוכננת העתודה תוזכר ותירשם בצורה מסודרת.

צמרת הלוח הישראלי וחלקם צמרת פרי יבוא לאחר המרת נתוניהם לנתוני הארץ). אחת לשלושה חודשים קובעים את ההזרעות לעתודות (קבוצת עתודות שלפי תאריך ההמלטה הצפוי שלהן תמלטנה בחודשים אלה) בניסוח של "פר מומלץ" ורשימות אלה עוברות בצורה מסודרת למערך הנתונים והמעקב של ספר העדר. במקביל, המשקים מקבלים הודעה

צמרת העתודות								
שם ישוב	פרה	אבות	תח.	א.ה. החלב	א.ה. %שומן	א.ה. %חלבון	עגלים לרבייה	תכנון/ביצוע
סעד	בירזיה	דמסלXסיזר	2	897	0.18	0.11		הזרעה 11 "סידון"
ברוך חיל	5527	פליזXסקורר	4	845	0.06	0.06	2	ה. עוברים (דצמבר)
נה אור	ארבל	פליזXסקורר	3	812	0.08	0.08		הזרעה 3 "מונה"
משמר הנגב	4307	לירוזXסינבד	4	807	0.10	0.06		הזרעה 1 "אס"
רגבה	7738	פורץXסיזר	2	799	0.04-	0.03-		הזרעה 2 "צליין"
מעלה החמישה	נחשול	דמסלXפלור	3	798	0.14	0.15	1	הזרעה 2 "מון"
כפר בלום	תית	דמסלXסקורר	3	786	0.17	0.09		ה. עוברים (דצמבר)
שובל	צוות	דליהXסידון	1	784	0.00	0.04		הזרעה 5 "בקה"
בארי	5572	סופריםXבוטח	5	779	0.05	0.01-	3	הזרעה 2 "מון"
שדמות מזולה	יהודית	סקוררXפצפון	4	764	0.04	0.01	1	הזרעה 2 "צלול"
גדות	אן	אקסטריםXסיר	1	763	0.10	0.14		ה. עוברים (?)

מעודכן לדצמבר 2002.

"עגל מעניין"

"המעניינים" – תוצאה של מבחן אחד או שניים, פוריות העתודות ומשמעת הביצוע במערך חברת 'שיאון'. "העגלים המעניינים" שנוולדים, נרכשים מהמשק בפרק זמן קצר (בין 7-21 ימים) ומועברים לאתר היונקיה אשר נמצא בקיבוץ גבע. עתודה שרכשו ממנה עגל מעניין על פי רב תהיה כבר עם המלצה לשידוך עם "פר מומלץ" כשלושה חודשים לאחר ההמלטה.

קיים מעקב מתמיד אחר המלטות העתודות וקרוב להמלטה נוצר גם קשר טלפוני עם המשק. כחודשיים לפני ההמלטה מסומנות העתודות עם סיכוי ל"עגלים מעניינים" במערכת הפנימית של חברת 'שיאון' ורק עם משקים אלה נוצר המעקב ההדוק קרוב להמלטה. בשל הפרש של כשנה בין ההחלטה על שידוך העתודה וההמלטה הצפויה קיימים הבדלים בין רשימת "המומלצים" ורשימת

ספר "מונאף / מצניין"

שם משק	שם סרה	תחל.	אבות	חמ"מ	מין הולד	ת. המלטה	סר מזריע	סר מזמליץ
עלומים	סולה 1926	3	רבמגא בקר	623	ז	20.9.02	צליון	דליה
ביר יצחק	מורן 3915	4	סידוןX תמים	679	ג	25.9.02	לילאק	דליה
ביר גלים	נפלאם 3812	3	סקורדאX סצפון	654	ז מעניין	3.10.02	סדק	סידון

מטבלה זאת נלקח רק הוולד של הפרה נפלאם כעגל מעניין.

ועדת טיפוח

אחת לשלושה חודשים מתכנסת הוועדה וקובעת בהתאם לנתוני הייצור והשיפוט הגופני (ערכים גנטיים) של הפרה ומספר העגלים הקיימים כבר מכל "פר עלית" את רשימת העגלים הנרכשים למערך הטיפוח. רשימה זאת מבוססת על מערך "העגלים המעניינים" הנמצאים ביונקיית גבע. העגלים אשר לא נרכשו ימכרו ואילו שאר העגלים יקבלו שם

וייכנסו למערך הגידול של 'שיאון' ולמערכת ספר העדר כעגלים למבחן. כדי להגיע לאוכלוסיה של 60 פרים צעירים למבחן יש לרכוש (לפי נתוני העבר) כ־100 "עגלים מעניינים" בשנה. השאיפה היא תמיד לרכוש את מכסת "העגלים המעניינים" מצמרת העתודות המזורעות עם צמרת הפרים באותה תקופה.

רכישת הצאצא

קיום הבדל בין רשימת "המומלצים" לרכישת "המעניינים"

הפרש של מבחן או שניים

יציאה או תמותת עתודות

שני מועדים להצנינת העגל

1. בין שבוע השלושה שבועות
2. בגיל 8 חודשים

גידול העגלים

IBR, BVD, Lepto. Bruce., Tubercul, Leuco. ובמידה שהם נקיים מנוגדני המחלות הם עוברים בקבוצות קטנות של 8-10 עגלים לבידוד של כחודשיים ושם הם נבדקים פעם נוספת למחלות אלה ומקבלים את החיסונים המתאימים. בסיום הבידוד הם עוברים לפריה בדרום.

בגיל 4 חודשים עוברים העגלים לאתר הגידול של חברת 'שיאון' באילניה. שני האתרים, גבע ואילניה, יכולים להכיל כ-50 עגלים כל אחד. שני האתרים סגורים לכניסה ונמצאים תחת ביקורת וטרינרית שוטפת. בסיום הגידול עוברים העגלים (גיל 8-10 חודשים) סדרת בדיקות למחלות כגון

בדיקות אימות הורות

העתודות. בכך יושלם מעגל הבדיקות לאימות ההורות גם מול אב אם העגל הנרכש – אימות אשר יוסיף "לנקיון ודיוק" נתוני ספר העדר ובכך יתמוך בעיקר בתכנית הביצוע של פריה צעירים מבטיחים המבוצעת כבר כ-4 שנים.

בדיקות אלה נאספות בצורה שגרתית מכל "עגל מעניין" ומאומתות עם אמו ואביו. כיום, חברת 'שיאון' בשיתוף עם ספר העדר בודקת את 300 העתודות באימות האב שלהן. עתודה שלא תצא בת האב הרשום תימחק מרשימת

בדיקות אימות הורות

1. בדיקת DNA (דגונית דם) נכד עגל "מעניין" יבדיקת הורות עם אימי ואביו רק האחר אישית יעדת טיפוח הרפואות.
2. בדיקת DNA (דגונית דם או מברשת) הבדיקת הורות של העתודה עם אבות. בדיקות הכנה 300 העתודות המעניינות.
3. בדיקת DNA העגלים החשודים מנשאים שם הגן CVMI.

אתרי הפירות

בנקים. בגיל של כשנתיים וחצי עוברים הפרים לפריה בסמוך לקיבוץ שריד - פריית פרי ההמתנה למבחן, פריה שבה הפרים אינם קופצים לאיסוף זרמתם. עם קבלת נתוני מבחן הפר, רוב הפרים נשחטים מהאתר הצפוני וחלק קטן חוזר לאתר הדרומי לקבלת זרמה ושיווקה למגדלים.

כיום ישנם שני אתרים, האחד בדרום בחפץ-חיים והשני בצפון בשריד. האתר הדרומי מכליל את כל הפרים הקופצים (בין 90-100) המפולגים לפרים צעירים, נבחנים ופרים אשר אוספים את זרמתם לבנק של 24,000 מנות. שיטה זאת מנתיבה שהייה ארוכה של 1-1.5 שנים באתר הדרומי של הפרים הצעירים/

אתרי הפירות

אתר דרומי - פרים עיבדים - התפוצה

כ-100 פרים אשר הולם נבחנים יחובם צעירים למבחן או תוצרת בנק זרמה של 24,000 מנות. שהייה של 1-1.5 שנים

אתר צפוני - פרים נחום - המתנה

כ-80 פרים בגיר 2.5-5 המתנים למבחן או איסוף זרמה. בגיל 5 (מבחן 1) יחובם נשחטים וזרמה עובר דרום לעבודה

4. שינוע העגלים מהמשקים - פיקוח הדוק על איסוף העגלים מהמשקים בפרק זמן קצר לאחר הלידה לאתר היונקייה.
5. הגמעת כולסטרום - הגמעה מכוונת של כולסטרום המסופק על ידי 'שיאון' לעגלים הנולדים
6. בקרה על מערך החיסונים - הידוק הקשרים עם השוכות הווטרנריות והמכון הווטרנרי לקבלת תוצאות מהירות יותר על בדיקות שגרתיות הקיימות באתרי חברת 'שיאון'.
7. בקרה על אימות ההורות - קבלת תוצאות האימות בשלב גידולו באתרים שבגבע או אילניה ובכל מיקרה לפני תחילת איסוף זרמתו באתר הדרומי.

הדגשים לייעול ופיקוח מערך איסוף וגידול העגלים/פרים באתרים השונים:

1. העברת עובדים - תכנית לשטיפת עובדים מצמרת פרות העתודה בארץ. שיטה זאת נותנת בטחון גבוה יותר לקבלת עגל מפרת עתודה לפי ההמלצה המקורית.
2. מודעות לעתודות במשקים - פיזור מרוכז לכל מגדל על פרות העתודה הנמצאות אצלו במשק בשימה נפרדת מכרטיסי הפרות.
3. מודעות המזריעים לעתודות - הצגת העתודות במסופון; הרצאות מקצועיות.

לסיכום

- ▶ הצתודות הן ארצין אנוכי חוב יש להתייחס אליהן בדאע פסיקולי ההלרע
- ▶ המצרכת הארצית שיאון צריכה להיצרק למצקב שוטף ומדויק אל ביצוצ ההמלצות וההלרעות בעש
- ▶ הצברת צוקרים - תכנית לשטיפת צוקרים מצמרת פרות הצתודה בארץ: ביטהון אבוה יותר לקבלת אלל מסרת הצתודה לפי ההמלצה המקורית
- ▶ המלרעים יצ"דו המנות לרמה לפל סרת צתודה במקום מסומן במיכל
- ▶ שנוצ הצללים מהמשקים ובין האתרים צריק להתבצע פסיקוח הדוק של המצרכת הווטרנרית ובטוחי זמן מלדריס וקבוצים
- ▶ הקפדה יתרה אל "נקיון מצרכת הטיפוח" אל ידי מצקב שיטתי של אימות הורות לצללים ולצתודות
- ▶ תשומת לפ של כולנו תתמוך בתכנית הטיפוח הלאומית המתוכננת ונה חשופ....